

Działania Krakowa w ramach Prezydencji w OWHC

2022-10-06

- Pierwszym zadaniem Prezydenta Krakowa jako Prezydenta OWHC było **podpisanie umowy o pracę z nowo wybranym Sekretarzem Generalnym**, Robertem J. Quarlesem van Uffordem. Procedura wyboru sekretarza została przygotowana przez członków poprzedniej Rady Dyrektorów i nikt z nich nie pełnił już funkcji w zarządzie, a uzgodnienia były nieprecyzyjne, zaproponowane wynagrodzenie nieadekwatnie wysokie w stosunku do budżetu organizacji. Projekt umowy, przygotowany zgodnie z prawem kanadyjskim, był konsultowany przez prawników, ale pomimo tego niektóre zapisy techniczne mogły budzić wątpliwości. Zgodnie ze Statutem OWHC Sekretarz Generalny pełni swoją funkcję w siedzibie Organizacji w Quebecu. Procedura emigracyjna była skomplikowana i długotrwała, a ponadto pan Quarles przed podpisaniem umowy wysunął dodatkowe oczekiwania, co wydłużyło czas przygotowań. Negocjacje z nim były żmudne i czasochłonne. Konsultacje wymagały codziennych uzgodnień i dyskusji na forum Rady Dyrektorów, gdyż to w jej imieniu Kraków rozmawiał na temat ostatecznych zapisów umowy o pracę. Dla wszystkich było to nowe doświadczenie i duże wyzwanie, ale przyczyniło się do zacieśnienia więzi między nowymi członkami Rady. Zaowocowało także wzmocnieniem zaufania do Prezydenta Krakowa i zbudowaniem wspólnoty w sieci.

Ostatecznie, z końcem 2019 roku Prezydent Jacek Majchrowski, w imieniu Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa, podpisał umowę o pracę z nowym Sekretarzem Generalnym. Przenosiny pana Quarlesa do Quebecu – w lutym 2020 roku – zbiegły się początkiem pandemii koronawirusa i pierwszymi restrykcjami sanitarnymi. Przez pierwsze miesiące 2020 roku zespół Sekretariatu Generalnego w Quebecu – 4 osoby oraz Lee Minaidis, Zastępca Sekretarza Generalnego (mieszkająca na Rodos) – opracowywali nowe strategie programowe organizacji na kolejne lata. Szybko jednak okazało się, że wobec ogólnoswiatowego *lockdownu* OWHC staje przed zupełnie nowymi wyzwaniami. Zaplanowane na pierwszą połowę roku programy edukacyjne, wymiany młodzieżowe zostały zawieszane lub przeniesione na późniejsze terminy. Konferencje regionalne, często z elementami warsztatów, bardzo ważne narzędzie w pracy miejskich konserwatorów zabytków i zarządców miejsc dziedzictwa nie mogły się odbyć, a nawet trudno było zaplanować je na drugą połowę roku, kiedy zapowiadano drugą falę pandemii. OWHC musiała zatem całkowicie przeformatować swój program. Zmiany rozpoczęto od zbierania dobrych praktyk miast w zakresie realizacji projektów mających na celu aktywizację mieszkańców w kierunku innych, możliwych w rygorystycznych warunkach sanitarnych, inicjatyw w zakresie kultury i promocji dziedzictwa oraz zapobieganiu, negatywnym dla gospodarek miejskich, skutkom kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię.

- Niestety, w kwietniu 2020 roku, nowy Sekretarz Generalny poinformował Prezydenta OWHC, że z powodów zdrowotnych nie może kontynuować swojej pracy w siedzibie organizacji w Quebecu. Problemy medyczne nie pozwalały mu pozostać w Kanadzie ale, po kilku tygodniach rozmów i konsultacji, zadeklarował kontynuację pracy z domu w Amsterdamie. Praca Sekretariatu Generalnego od marca realizowana była zdalnie, zatem zespół i tak spotykał się jedynie za pomocą komunikatorów internetowych.

- Analiza sytuacji i podjęcie decyzji dotyczącej sytuacji Sekretarza Generalnego były kolejnym poważnym wyzwaniem stojącym przed Prezydentem Krakowa. Ta bezprecedensowa sytuacja wymagała od Krakowa aktywnego zaangażowania: przeprowadzenia wielu rozmów z prezydentami miast członkowskich OWHC, analiz prawnych i szukania możliwych rozwiązań dla Organizacji, której sekretariat z dnia na dzień pozostał bez kierownictwa. Nigdy wcześniej taka sytuacja nie miała miejsca, zwłaszcza w tak szczególnych okolicznościach, gdy wszelka międzynarodowa aktywność została całkowicie wstrzymana.

Decyzja o przyjęciu rezygnacji Sekretarza Generalnego została podjęta przez Radę Dyrektorów w czasie (wirtualnego) posiedzenia w dniach 5-6 czerwca 2020 roku. Zarówno Statut OWHC, jak i umowa podpisana z panem Quarlesem, jednoznacznie określała, że praca Sekretarza Generalnego ma być realizowana w Quebecu, który jest siedzibą Organizacji, zatem decyzja Rady nie mogła być inna. Również zgodnie ze Statutem, Kraków zaproponował, by funkcję Sekretarza Generalnego - Interim pełniła dotychczasowa zastępczyni Sekretarza, Lee Minaidis, była wiceprezydent Rodos, która związana jest z organizacją od wielu lat i była już na tym stanowisku. Za taką decyzją przemawiała również potrzeba przeprowadzenia kilku organizacyjnych zmian w funkcjonowaniu OWHC i w Statucie, wymiar ekonomiczny - Lee pracuje w organizacji jako wolontariusz, a także jej doświadczenie i zaangażowanie. W związku z odejściem Sekretarza Generalnego, OWHC jest zobowiązana ogłosić kolejny konkurs na to stanowisko, a to - o czym Rada Dyrektorów dobrze pamiętała po trudnościach z panem Quarlesem - wymaga uważnego i starannego opracowania przejrzystej procedury rekrutacyjnej, która da szansę na uniknięcie błędów popełnionych przy poprzednim naborze.

Rozważano również zatrudnienie Roberta Quarlesa van Ufforda na stanowisko Sekretarza Generalnego - Interim na podstawie nowego kontraktu oraz powołanie na stanowisko Sekretarza Generalnego osoby, która w poprzedniej rekrutacji zajęła drugie miejsce, czyli przedstawiciela Meksykańskiej Organizacji Miast Dziedzictwa. Te trzy oficjalnie zgłoszone propozycje zostały opisane, skalkulowane finansowo i przesłane do członków Rady Dyrektorów, która na kolejnym posiedzeniu 26 czerwca wybrała w tajnym głosowaniu propozycję pierwszą. I tak, od 1 lipca 2020 roku pracami Sekretariatu Generalnego jako Sekretarz Generalny Interim kierowała Lee Minaidis. Było to praktyczne rozwiązanie - szczególnie w trudnym czasie pandemii - gdy Organizacja musiała zachować ciągłość działania, a możliwości podejmowania działań organizacyjnych bez podróżowania były ograniczone.

Jej zastępczynią - z inicjatywy Krakowa - została dotychczasowa specjalistka ds. programów i mediów, Andreanne Charest, mieszkająca w Quebecu. Zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami i regulacjami wynikającymi z prawa pracy, wynagrodzenia personelu Sekretariatu w Quebecu są regularnie waloryzowane i dostosowywane co kilka lat. Na rok 2020 przypadł czas kolejnej regulacji i wówczas okazało się, że w tym małym zespole (4-osobowym) są duże dysproporcje, wynikające z historycznych uzgodnień, czyli wprowadzenia systemu wynagradzania wzorem administracji miejskiej Quebecu. Kwestia uporządkowania tej kwestii i stworzenia schematu organizacyjnego wraz z siatką płac stała się kolejnym zadaniem do realizacji pod przewodnictwem

Krakowa. Funkcjonujący poprawnie do tej pory system, w wyniku splotu różnych okoliczności, zaczął wymagać gruntownej reorganizacji. Oczywiście, propozycje wypracowane przez Sekretariat Generalny i Kraków były dyskutowane z członkami Rady Dyrektorów i analizowane wieloaspektowo.

- Kolejną istotną kwestią, która w ramach prezydencji Krakowa musiała zostać podjęta to **staranie o uzyskanie międzynarodowego statusu Organizacji** czy **zmiany w Statucie OWHC** wynikające między innymi z konieczności wprowadzenia technicznych rozwiązań podejmowania decyzji w trybie wirtualnym, czy wyboru koordynatorów regionalnych.
- Działania Prezydenta OWHC nie ograniczały się jedynie do spraw formalnych związanych z funkcjonowaniem organizacji, równie ważna była **realizacja jej zadań statutowych**, które w obecnej sytuacji są szczególnie dużym wyzwaniem. Zainicjowano projekt pn. Odbudowa turystyki, czyli opracowanie strategii – nowego podejścia w zarządzaniu miastami światowego dziedzictwa kulturowego we współpracy z Międzynarodową Radą Zabytków i Miejsc Turystyki Kulturalnej (ICOMOS ICTC). Program miał na celu wsparcie miast w tworzeniu strategii lepszego radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi. Jednym z elementów projektu było opracowanie wskaźnika ożywienia turystyki w miastach światowego dziedzictwa (indeksy stają się popularnymi narzędziami opartymi na danych, pozwalającymi na zrozumienie bieżących i wiążących się z nimi problemów, dzięki ankietom i ocenom badań). Proponowany indeks ma służyć jako użyteczne narzędzie benchmarkingu, pozwalające zrozumieć, w jaki sposób te konkretne aspekty danego miasta światowego dziedzictwa są realizowane przez zarządzających danym miastem/obiektem).
- W ramach przygotowań do kolejnego Kongresu zaplanowano serię wirtualnych spotkań w formie, tzw. *world cafes*, w czasie których – w ramach grup językowych i tematycznych specjalistów odpowiedzialnych za zarządzanie dziedzictwem w miastach – dyskutowano nt. różnych problematycznych obszarów zarządzania miejskiego. Temat przyszłego kongresu: *Poprawa jakości życia w miastach światowego dziedzictwa kulturowego* – był wybrany w 2019 roku, w czasie, gdy uwaga była skupiona na utrzymaniu lokalnego krajobrazu w miastach doświadczonych tzw. turystyzacją oraz walce z overtourismem. Dziś, pierwszy temat pozostaje aktualny, ale ze wszystkich miast docierają głosy, że poprawa życia mieszkańców wymaga zupełnie innych działań. W istocie, aktualna sytuacja jest bezprecedensowa, zatem i dyskusja w poszukiwaniu narzędzi do pomocy mieszkańcom miast historycznych, została tak ułożona, by przyniosła konkretne rozwiązania. Od lutego do marca 2021 roku Sekretariat Generalny zorganizował 3 warsztaty „W drodze do Quebecu” – poświęcone kulturze i technologii, turystyce i gospodarce oraz mobilności w miastach historycznych, które cieszyły się dużą popularnością, a krakowskie działania w obrębie kultury i zarządzania dziedzictwem – przedstawione jako projekt Kultura odporna – zostały wysoko ocenione.
- W świetle prawa, OWHC ma status kanadyjskiej organizacji pozarządowej. Z powodów organizacyjnych i finansowych oraz szczególnego zaangażowania Prowincji Quebec sytuacja ta była dla Organizacji korzystna. Obecnie jednak realia się zmieniły i pojawiły

się istotne argumenty za zmianą tego statusu. Członkowie Rady Dyrektorów w czasie posiedzenia w listopadzie 2020 roku podjęli decyzję o powierzeniu tego zadania nowemu Sekretarzowi Generalnemu.

- W konsekwencji decyzji Rady podjętej w listopadzie 2020 roku, 1 stycznia 2021 rozpoczęła się rekrutacja na nowego Sekretarza Generalnego. Zgodnie z prawem kanadyjskim w pierwszym etapie prowadzono ją w tylko na terenie Kanady, a w drugim etapie – międzynarodowo. Kandydaci zgłaszali się do 16 kwietnia 2021 roku. Zdecydowano, że w przeprowadzeniu wyboru odpowiedniego kandydata, Sekretariatowi pomoże profesjonalna agencja rekrutacyjna, organizując proces umożliwiający Radzie Dyrektorów poznać kompetencje kandydatów i je ocenić. Procedura została przeprowadzona przy dużym zaangażowaniu przedstawicieli Krakowa, szczególnie Roberta Piaskowskiego, Pełnomocnika Prezydenta Krakowa ds. Kultury. Ostatecznie po przesłuchaniach kandydatów, zorganizowanych online, pod koniec lipca Rada Dyrektorów wybrała 3 najlepszych kandydatów. Wyboru Sekretarza Generalnego – po prezentacjach 3 kandydatów - dokonało Zgromadzenie Ogólne OWHC na wirtualnym posiedzeniu 9 września 2021. Sekretarzem Generalnym został wybrany Mikhaël De Thyse, który rozpoczął pracę 1 października 2021 roku.

Decyzja ta miała być podjęta w czasie 16. Kongresu OWHC zaplanowanego we wrześniu 2021 roku w Quebecu. Jednak z powodu poważnej sytuacji epidemicznej Rada Dyrektorów zdecydowała o przesunięciu Kongresu na 6-9 września 2022 roku oraz o przedłużeniu na kolejny rok kadencji obecnej Rady Dyrektorów. Ta bezprecedensowa decyzja wynika z trudności przeprowadzenia wyborów do Rady oraz Prezydenta wirtualnie. Pomimo bezsprzecznej wygody przeprowadzania spotkań i konferencji online, prezentacja kandydatów i osobiste rozmowy są nie do zastąpienia kontaktami wirtualnymi. Wybór nowego Sekretarza Generalnego był już jednak pilną koniecznością. Organizacja potrzebuje silnego przywództwa i nowych kierunków rozwoju, zwłaszcza wobec przedłużającego się „okresu pandemicznego” paraliżującego realizację wielu międzynarodowych projektów.

Profesjonalna rekrutacja i głosowanie w czasie - pierwszego w historii - posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego online była trudnym sprawdzianem dla Sekretariatu Generalnego w Quebecu i Prezydenta OWHC w Krakowie.

Reprezentacja

- Prezydent Krakowa jako Prezydent OWHC był zapraszany na liczne konferencje i obchody organizowane przez miasta OWHC. W 2020 roku miały one formę wirtualną, ale zgromadziły wielu uczestników z całego świata. Rocznice wpisu na listę UNESCO Warszawy i starego miasta w Baku, czy przystąpienie chińskiego Suzhou do OWHC to międzynarodowe spotkania z udziałem Prezydenta OWHC, które nie tylko były okazją do gratulacji i świętowania, ale i do wymiany doświadczeń trudnego czasu kryzysu i działań podejmowanych przez miasta, aby przeciwdziałać jego skutkom.

- Z okazji Dnia Solidarności Miast Światowego Dziedzictwa, 8 września Prezydent Krakowa przekazywał życzenia wszystkim miastom historycznym.
- Również w 2021 roku Prezydent OWHC był zapraszany do udziału w konferencjach regionalnych i tematycznych, jak np. w Turkiestanie, na początku kwietnia 2021 roku, w spotkaniu Sekretariatu Euro-Azja.

Korespondencja oficjalna

- Prezydent OWHC podpisywał oficjalną korespondencję organizacji do władz miast i innych instytucji międzynarodowych. Były to między innymi zaproszenia na spotkania Rady Dyrektorów, informacje o nowych projektach, rachunki za składki członkowskie, zaproszenia do nowych członków, gratulacje. Był to ważny obszar międzynarodowej działalności Prezydenta, który służył nie tylko organizacji, ale i promocji Krakowa. Inicjowanie wielu ważnych międzynarodowych dyskusji dotyczących kwestii związanych z zarządzaniem dziedzictwem – a w szerszej perspektywie – gospodarki miast i polityk urbanistycznych, umacniało pozycję naszego miasta na światowym forum.
- Nową inicjatywą krakowskiej prezydencji były specjalne okolicznościowe kartki wysyłane przez Prezydenta OWHC do miast świętujących w danym roku okrągły jubileusz wpisu na listę UNESCO.

Działania w ramach prezydencji Krakowa w OWHC wpisywały się w szeroki zakres inicjatyw i zadań podejmowanych przez miasto w trosce o to, by Kraków był silną wspólnotą samorządu, mieszkańców, przedsiębiorców i turystów. Krakowskie narzędzia, jak np. **#KrakowHeritage**, czy ochrona miejskiego krajobrazu poprzez „park kulturowy”, znalazły się wśród tzw. dobrych praktyk zastosowanych w innych miastach. Krakowskie programy wspierające kulturę w czasie pandemii znalazły naśladowców nie tylko w małych miasteczkach na Słowacji, ale i południowoamerykańskich metropoliach. Światowa pozycja i wizerunek Krakowa jako miasta nie tylko pięknego, ale też świadomie i w sposób zrównoważony zarządzającego swoim dziedzictwem, troszczącego się o materialne i niematerialne zasoby, a także edukującego swoich młodych obywateli, jest efektem konsekwentnej strategii władz miasta uznającej zaangażowanie w prace międzynarodowych organizacji i forów za ważne narzędzie rozwoju gospodarczego. Nasze doświadczenia i bogata tradycja konserwacji i troski o dziedzictwo „duchowej stolicy Polski” zobowiązują do dzielenia się ekspertyzami i praktycznymi rozwiązaniami zarządczymi. Nieraz, jako mieszkańcy, nie doceniamy lub nie dostrzegamy inicjatyw i projektów rewitalizacyjnych czy angażujących realizowanych w Krakowie, a z perspektywy zewnętrznego obserwatora uznawane są za wartościowe.

16. Światowy Kongres OWHC w Quebecu

Na początku września 2022 roku w Quebecu odbył się 16. Kongres Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa, w czasie którego zakończyła się 3-letnia Prezydencja Krakowa w tej

organizacji. Prezydent Krakowa przewodniczył pracom sieci w okresie trudnych zadań i nieoczekiwanych wyzwań, przed jakimi Organizacja stawała w czasie ogólnoświatowej pandemii COVID-19, niespodziewanej rezygnacji Sekretarza Generalnego czy problemów sekretariatów regionalnych w Azji i Afryce. To nie była funkcja honorowa, a rzeczywiste przewodnictwo: podejmowanie decyzji, kierowanie pracami Rady Dyrektorów. Praca ta służyła nie tylko Organizacji i jej członkom. Ugruntowując pozycję miasta jako aktywnego i kreatywnego lidera, zbudowała wiele nowych więzi współpracy z nowymi partnerami i organizacjami społecznymi w Europie i na świecie wzmacniając pozycję Krakowa.

Ostatnie pół roku naznaczone zostało agresją Rosji na Ukrainę. Wojna to przede wszystkim ludzkie dramaty, niszczenie infrastruktury miast. Ale działania wojenne skutkują również destrukcją dziedzictwa kultury, bo na nim także opiera się tożsamość narodu. Z inicjatywy Krakowa i w ścisłej współpracy z koordynatorem Sekretariatu Regionalnego OWHC w Warszawie organizowane były cykliczne spotkania informacyjne z ukraińskimi konserwatorami zabytków, zbiórki i transporty materiałów do ochrony zabytków, a także planowane było wsparcie dla służb ochrony dziedzictwa w Ukrainie w zakresie starań o wpisy na Listę UNESCO obiektów zagrożonych z Odessy, Chersonia i innych miast. Również dzięki wsparciu Krakowa do OWHC dołączył nasz partnerski Kijów, zyskując wsparcie wielu miast historycznych na świecie.

Kongres w Quebecu był organizowany w nowej formule. Zgodnie z nią, naukowe sympozjum stało się laboratorium wymiany doświadczeń oraz problematycznych zagadnień pochodzących z praktyki zarządzania historycznymi obszarami. Konkretnie rozwiązania były zaprezentowane nie przez ekspertów zewnętrznych i akademików jak dotychczas, ale przez prezydentów miast członkowskich, i zakończyły się przyjęciem programu działania Organizacji na kolejne 2 lata pn. *Mapa drogowa Quebecu*. Ta nowa, angażująca formuła jest próbą możliwie najbardziej praktycznego wykorzystania potencjału współpracy w ramach OWHC. Efektem kongresu jest program działań sieci – ściśle powiązany z wdrażanymi w Krakowie projektami tworzonymi z partnerami społecznymi i biznesem, służącymi tworzeniu warunków do transformacji klimatycznej i do budowania odporności społeczności lokalnych na różnorodne kryzysy. W czasie Kongresu odbyły się wybory do Rady Dyrektorów OWHC na kadencję 2022-24. Kraków ponownie został do niej wybrany, ale nie ubiegał się o prezydencję w Organizacji, uznając zasadność rotacji tej funkcji.

Nasze miasto ma obecnie bardzo silną pozycję w OWHC i nadal będzie aktywnie działać w strukturach organizacji. Bycie liderem kolejnych inicjatyw i realny wpływ na codzienne funkcjonowanie międzynarodowej organizacji to nie tylko satysfakcja, ale i przekonanie, że jest to ważne dla budowy wizerunku Krakowa na arenie światowej jako miasta nowoczesnego, kreatywnego, a także dla udziału w atrakcyjnych projektach w przyszłości. Daje także możliwość promocji działań miasta wśród ekspertów ONZ, co jest istotne w kontekście potencjalnych starań o wpis Nowej Huty na Listę UNESCO.

Nie można przecenić wartości międzynarodowej pozycji Krakowa, jak również znaczenia solidarności miast i państw w sytuacji zagrożeń i kryzysów.